

ORVOSI KÖNYVTÁRAK

MEDICAL LIBRARIES

A Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetségének hivatalos lapja

2014. 11. évf. 4. szám

Tartalom

KÖSZÖNTŐ	3
HÍREK	4
Orvosi Nobel-díj 2014	4
Megoszthatók a Nature cikkei.....	4
INFORMATIO SCIENTIFICA – INFORMATIO MEDICATA 2014	5
Beszámoló a konferenciáról	5
Kiállítók.....	5
Helyszín	6
Nyilvánosság.....	6
Kísérőprogramok.....	7
Workshopok	8
MOKSZ KÖNYVTÁRAK	12
A Radiológiai és Onkoterápiás Klinika könyvtára	12
EREDETI KÖZLEMÉNYEK.....	14
A Semmelweis Egyetem Központi Könyvtárának szolgáltatásai	14
A GYEMSZI fenntartása alatt álló kórházak/intézetek szakirodalmi ismereteinek, igényeinek, helyzetének felmérése	17
Szerzői útmutató	27

KÖSZÖNTŐ

Kedves Kolléga, kedves Olvasó!

Környezetünk – beleértve a technika változásait – egyértelműen befolyásolja életünket, munkánkat. Visszatekintve az elmúlt 20-30 évre számtalan közlemény foglalkozik a paradigma váltással, a hagyományos, nyomtatott forrásokon alapuló, értékőrző és közvetítő könyvtárból hogyan jött létre az online könyvtár. Lépésről lépésre haladtunk, figyelve és követve a lehetőségeket, melyet az internet, a web 2 nyújt. Tehát folyamatos tanulásra van szükség. Ennek két fő formájára szeretném felhívni a figyelmet:

- az akkreditált továbbképzési programokra, melyet a 1/2000. (I. 14.) NKÖM rendelet szabályoz, s a kulturális szakemberek szervezett képzési rendszeréről, követelményeiről és a képzés finanszírozásáról szól:
<http://ki.oszk.hu/content/konyvtari-akkreditacios-szabizottsag>
- a másik nagy, mindenkitől elvárt tevékenység az önképzés, kezdve az online, az open access folyóiratok kezelésétől, a Google Scholar szakszerű használatáig.

Szakmailag fontosak a grafikus, vizuális keresők, melyek képileg csoportokba rendezik a kapott találatokat, és ezzel segítik az eredmények megértését:

<http://search.carrot2.org/stable/search> vagy: www.touchgraph.com

A szemantikus keresést nyújtó programok, pedig értelemszerűen adnak választ a teljes szövegű kérdésekre:

www.ask.com vagy: www.trueknowledge.com illetve: www.yebol.com

A fenti programok használata nem egyszerű, időt kell szánni a megismerésükre, a helyes használatra, nemcsak a saját képzésünk érdekében, hanem azért is, hogy a könyvár honlapján jelezzük a lehetőséget, s a látogatókat megfelelően tájékoztassuk, releváns információval tudjunk szolgálni.

Végezetül pedig az ünnepekre készülve kívánunk minden kedves kollégánknak és kedves családjának áldott, békés Karácsonyt, sikerekben gazdag boldog újesztendőt, a mielőbbi viszontlátás reményében.

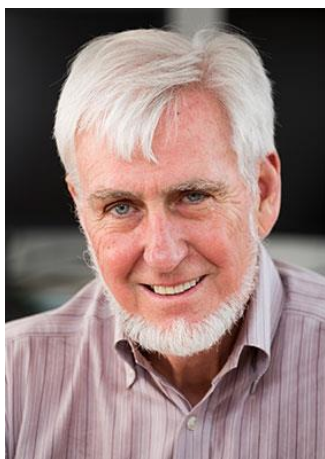
Dr. Vasas Lívía
A MOKSZ elnöke
lvasas@lib.sote.hu

HÍREK

Orvosi Nobel-díj 2014

2014-ben az élettani illetve orvosi Nobel díjat megosztva felerészben John O'Keefe, negyed-negyed részben May-Britt Moser és férje, Edvard I. Moser nyerte el „az agy helymeghatározási rendszerét alkotó sejtek felfedezéséért”.

John O'Keefe

May-Britt Moser

Edvard I. Moser

A három tudós a tanulási és a memóriefolyamatok megismerésében játszott kiemelkedő szerepet, ők fedezték fel az agy helymeghatározó rendszerét, azt a „belső GPS-t”, amelynek segítségével az ember képes tájékozódni a térben

(forrás: www.nobelprize.org, www.ng.hu)

Megoszthatók a Nature cikkei

A Macmillan Science and Education kiadó december 2-án bejelentette, hogy 49 Nature folyóirat teljes szöveges cikkei megoszthatók a lapokra előfizető személyek vagy intézmények által. A kezdeményezés világszerte több mint 6000 egyetem és intézmény oktatói és hallgatói számára biztosít hozzáférést, elősegítve a tudomány szabad áramlását és a kutatók közötti együttműködést.

Egyúttal 100 sajtótermék illetve blog számára is lehetővé tették, hogy cikkeikben közöljék a teljes szöveges Nature közlemények csak olvasható URL-jét.

(forrás: http://www.nature.com/press_releases/share-nature-content.html)

INFORMATIO SCIENTIFICA – INFORMATIO MEDICATA 2014

Beszámoló a konferenciáról

2014-ben 11. alkalommal került megrendezésre az Informatio Scientifica – Informatio Medicata konferencia, az elmúlt évekhez hasonlóan a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége, az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma és a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtára szervezésében.

A konferencia prior feladata, hogy az aktuális témáknak, trendeknek helyet adjon, így a rendkívül nagy érdeklődésnek örvendő nyílt hozzáférés és az ahhoz kapcsolódó kérdések (Open Access-Open Science) témaköré szerveződtek a tudományos előadások is, illetve a szekciók végén a résztvevőknek is lehetőségük nyílt a felmerült kérdések megvitatására.

A tudományos konferenciát idén is szakmai kiállítás kísérte, mely során a résztvevők megismerhették a könyvkiadók és tartalomszolgáltatók újdonságait, open access lehetőségeit, betekintést nyerhettek különböző adatbázisok hatékony használatába és az információkeresés korszerű módszereibe.

Kiállítók

Kiállítóink közt idén is köszönthettünk új és visszatérő látogatókat. A Balassi Intézetben szeptember 25-26-án megrendezett kétnapos szakmai kiállítás az Informatio Scientifica – Informatio Medicata konferencia szerves programja. A kiállítói standoknál és asztaloknál a látogatók személyesen tehetik fel kérdéseiket a hazai és külföldi kiadók, tartalomszolgáltatók képviselőinek, akiktől személyre szabott válaszokat kapnak kérdéseikre.

A konferencia első napján, a csütörtöki plenáris ülés keretében valamennyi kiállító lehetőséget kapott egy pár perces cégbemutató prezentáció megtartására. Képviselőik további előadásokat és workshopokat tartottak a konferencia alatt. 2014-ben 7 magyar és 10 külföldi kiállító vett részt a konferencián.

Külföldi kiállítók: EBSCO GmbH, Elsevier B.V., Ovid Technologies GmbH, Oxford University Press, ProQuest, Royal Society of Chemistry, Suweco, Thieme, Thomson Reuters, Wolters Kluwer Health – UpToDate

Magyar kiállítók: Akadémiai Kiadó Zrt., Interacta Külkereskedelmi Szolgáltató és Tanácsadó Kft., Magyar Tudományos Művek Tára, Magyar Könyvtárosok Egyesülete – Műszaki Szekció, Monguz Kft., KM-Pharmamedia Kiadó, Semmelweis Egyetem, Szemészeti Klinika

Helyszín

A 11. alkalommal megrendezett konferencia helyszíne idén is a Balassi Intézet volt, melyet az NKA támogatás jóvoltából tudunk finanszírozni. Az intézményben most 7. alkalommal rendeztük meg a konferenciát és mind az intézet rendelkezésre álló termei és elrendezése, mind az ott dolgozó szervezőkkel az évek során kialakított rutinos munkakapcsolat nagyban hozzájárul a konferencia gördülékeny lebonyolításához. A tágas aula ad helyet a szakmai kiállításnak a kiállítói asztalokkal és standokkal (idén 10 db 3x3 m-es stand és 7 db nagyméretű asztal) és ez a catering helyszíne is. A színházteremben a legnagyobb érdeklődésre számot tartó plenáris ülések (köztük idén az MTMT plenáris kerekasztal ülés) és a társasági programok zajlanak, a szekcióülések jól bevált helyszíne a nagy férőhelyszámú könyvtárterem, míg a gyűlések, workshopok a 2. emeleti különteremben kapnak helyet. A 7. helyszín mind a színháztermi előadások, mind a főleg interaktív workshopok technikai szükségleteit kielégítő felszereltsége (projektor, hangosítás stb.), illetve az évről-évre szépülő épület megjelenése lehetővé teszi, hogy nemzetközi konferenciához méltó, professzionális környezetben fogadjuk a résztvevőket.

Nyilvánosság

A 11. konferenciához információs füzet is készült, mely ISBN-számmal is rendelkezik. A nyomtatott és elektronikus formában is megjelent konferenciafüzetben az előadások absztraktjain kívül olvasható a részletes program angolul és magyarul.

(<http://lib.semmelweis.hu/app/getFile?id=2165>)

Az idei Informatio Scientifica - Informatio Medicata konferenciáról az érdeklődők az interneten a konferencia folyamatosan frissülő honlapján, elektronikus és nyomtatott könyvtári szaksajtóból (Orvosi Könyvtárak) és meghívókon keresztül értesülhettek.

Kísérőprogramok

Idén is a konferencia alatt kerül sor a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége közgyűlésére. A konferencia kiváló alkalmat kínál a hasonló szakmai megbeszélésekre, hiszen egy időben és egy helyen nem csak a nagy hazai könyvtárak vezetői, de a kiadók és szolgáltatók is elérhetőek, így eredményes szakmai beszélgetés indulhat a könyvtárakat érintő fontos kérdésekről.

A csütörtöki tudományos programokat zenés-táncos társasági program zárta. A program a Flashdance Budapest Táncstúdió zenés-táncos produkciójával indult, majd Szabó Eszter és Kontor Tamás akusztikus koncertjét hallgathattuk végig.

Az egészségmegőrzés kapcsán szemorvosokat hívtunk meg: Prof. Nagy Zoltán Zsolt (Semmelweis Egyetem, Szemészeti Klinika) által kijelölt klinikai szemorvosok végeztek általános szemvizsgálatot és szürkehályog-szűrést a konferencia résztvevőinek, akik igen nagy számban éltek az egyedülálló lehetőséggel.

Kiss Annamária
tudományos programkoordinátor
annamaria@lib.sote.hu

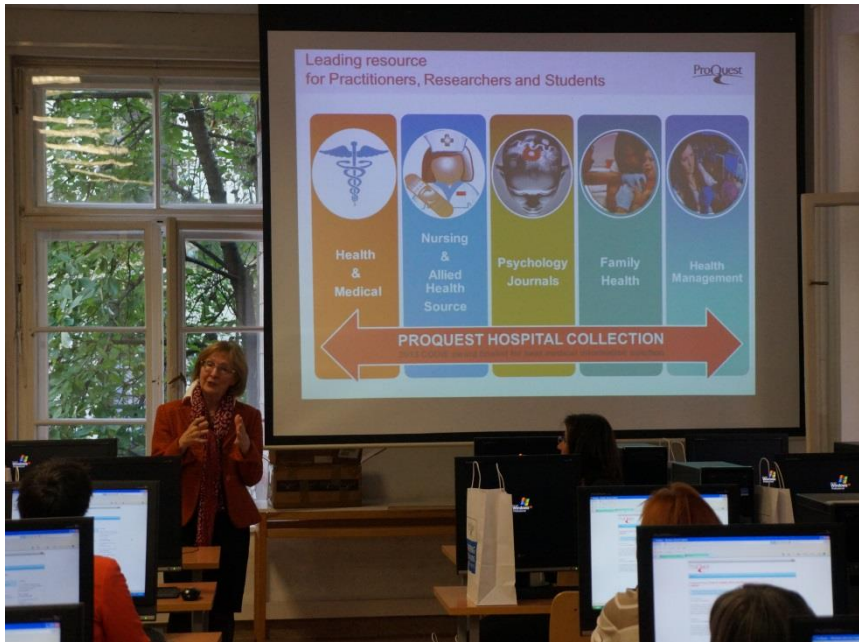
Workshopok

ProQuest Workshop – 2014. szeptember 24.

A konferencia 0. napján tartotta workshop előadását Gabrielle Derriks és Czeglédi Éva.

Az előadáson résztvevők először a bemutatókon, majd példakereséseken keresztül ismerkedhettek meg három adatbázissal.

A ProQuest Hospital Collection tudományos folyóiratokat, diszsertációkat, videókat és könyvet is szolgáltat az ápolás, pszichológia, családorvoslás és egészségügyi menedzsment témakörében. Megismerhették a jelenlévők, hogy a ProQuest plat-

formján lévő PsycInfo – mely kereshetővé teszi a pszichológia valamennyi területén megjelent publikációkat - saját tárgyszókészlettel bír, valamint külön keresőmező áll a felhasználók rendelkezésére a pszichológiai tesztek keresésére. A Dissertation and Thesis adatbázis bemutatásából pedig megtudhatták a résztvevők, hogy az több mint 1,7 millió teljes szövegű disszertációhoz nyújt hozzáférést. A bemutatókban ismertetésre került, hogy a ProQuest minden adatbázisa egy platformon kereshető, megkönnyítve ezzel az átjárást közöttük, valamint hogy a képek és táblázatok külön kereshetők.

A bemutatókat minden esetben néhány példakeresés követte, amely jó alkalmat nyújtott az adatbázisokkal való közelebbi megismerkedésre.

Ruttkay Szilvia
online folyóirat-feldolgozó
Semmelweis Egyetem Központi Könyvtár
szruttkay@lib.sote.hu

Wolters Kluwer – Ovid Technologies Workshop 2014. szeptember 25.

Az idei Informatio Scientifica – Informatio Medicata konferencia keretében 2014. szeptember 25-én tartott workshopot „Personalities and the Person in Evidence Based Medical Practice: Learning from Ignaz Semmelweis, Archie Cochrane and Joanna Briggs” címmel a Wolters Kluwer Health – Ovid Technologies képviselőjében Michael Fanning nemzetközi tréner menedzser.

A prezentáció első részében Michael Fanning rávilágított a „személyre szabott orvoslás”, azaz a „personalized medicine” jelentőségére. A modern gyógyításban nem csak az a fontos, hogy a betegnek milyen betegsége van, hanem hogy a beteg milyen egyéb jellemzőkkel, tulajdonságokkal rendelkezik. A most térhódító új gyógyítási megközelítés nélkülözhetetlen információforrása a „tényeken alapuló orvoslás” – evidence based medicine (EBM) – adatbázisai. Az Ovid Technologies cég kínálatában színes palettát találhatunk EBM adatbázisokra.

A workshop második felében a jelenlevők megismerkedhettek a Cochrane Library, valamint a Joanna Briggs Institute adatbázisaival, valamint azokkal az eszközökkel (EBP Tools), amelyek értéknövelt szolgáltatásként megkönnyítik számunkra az adatok feltárását, értékelését.

A workshop minden igényt kielégítően alkalmat biztosított, hogy a jelenlevők bővíthessék tudásukat, amelyet eredményesen alkalmazhatnak jövőbeli munkáik során.

Csajbók Edit
orvosi könyvtáros
Semmelweis Egyetem Központi Könyvtár
ecsajbok@lib.sote.hu

Elsevier Workshop – 2014. szeptember 26.

A konferencia 2. napján tartotta workshop előadását Agnieszka Studencka az Elsevier ClinicalKey termékéről.

Az adatbázist elő bemutatáson keresztül részletesen bemutatta. Ezen keresztül megtudhatták a jelenlévők, hogy az a korábbi évekhez jelentős változáson ment át, és bővült a kereshető tartalmak köre is. Több könyvet, folyóiratot, orvosi videót, First Consult bejegyzést (klinikai kérdésekre választ adó leírások), valamint gyógyszer leírást tesz kereshetővé.

A résztvevők láthatták, hogy egy témakörre való kereséskor az adatbázis értelmezi a kereső kifejezést és az ahhoz kapcsolódó minden szinonimát, akronimát keresi a tartalmak között. A találatokat relevancia szerint jeleníti meg, s itt minden megtalálható a betegség általános leírásától kezdve, konkrét témában megjelent cikkeken át a konkrét kezelési javaslatokig, kapcsolódó gyógyszeres információkig, vizsgálatokat, vizsgálati előkészítéseket bemutató videóig.

Az élő demonstráció után a résztvevőknek lehetőségük volt egy-egy saját keresésen keresztül közelebbről is megismerkedni az adatbázissal.

Ruttkay Szilvia
online folyóirat-feldolgozó
Semmelweis Egyetem Központi Könyvtár
szruttkay@lib.sote.hu

Az Informatio Scientifica Informatio Medicata konferencián az EBSCO workshopja 2014. szeptember 26-án az EBSCOhoz kapcsolódó PlumX szolgáltatását mutatta be.

Jan Luprich (EBSCO Publishing, Regional Sales Manager) röviden beszélt az altmetrics mibenlétéről. Ezzel az „alternatív méréssel” a nem hagyományos értelemben vett idézettséget is követni lehet. Hogyan lehet mérni a közösségi oldalak (Facebook, Twitter, stb.), a blogok, letöltések, stb. hatását a tudományos szakirodalomra? A PlumX egy ilyen eszköz az altmetrics világában. 2012-ben alapították a Plum Analytics szolgáltatást, amely 2014 januárjában csatlakozott az EBSCO-hoz.

Jan a <https://plu.mx/> felület lehetőségeit részletezte: 5 kategóriára (Usage, Captures, Mentions, Social Media, Citations) osztva mérik a hatást. A hagyományos idézetke-reső adatbázisok eredményein túl a letöltések, említések, megosztások száma szintén egyfajta hatásmérő. Néhány intézet, pl. a University of Pittsburgh már használja a PlumX-et. Nemcsak intézetek, hanem kutatók profilja is megtekinthető: munkásságuk - dokumentumtípusonként választható - hatását a fent említett öt kategória szemlélteti.

A még mindig gyerekcipőben járó altmetrics fontos eszköze lehet az EBSCO PlumX szolgáltatás, amelynek igazi jelentőségét a később csatlakozó intézetek, kutatók mutathatják meg.

Berhidi Anna
módszertani munkatárs
Semmelweis Egyetem Központi Könyvtár
aberhidi@lib.sote.hu

MOKSZ KÖNYVTÁRAK

A Radiológiai és Onkoterápiás Klinika könyvtára

Hujber Zsófia vagyok, 2014. 08. 28. óta dolgozom a Radiológiai és Onkoterápiás Klinika könyvtárosaként. Informatikus-könyvtáros alapszakon és történelem minorosként jövőre szerzem meg diplomámat az Eötvös Loránd Tudományegyetemen.

Olvasószolgálati feladataim közé tartozik elsősorban természetesen a papír alapú dokumentumok kölcsönzésének lebonyolítása, illetve ezek visszavétele. Ezen kívül az elektronikus közlemények megkeresése és a kérést leadó személyhez bocsátása is gyakori feladat. Segítem továbbá a dolgozókat a különböző adatbázisokban való eligazodásban, a hatékony keresési stratégiák kialakításában.

Ezen kívül könyvtárosként foglalkozom a klinikán dolgozók folyóiratban megjelent közleményeinek, illetve előadásainak MTMT-be való felvitelével, illetve MTMT-s felületük kezelésével. A klinika impakt faktor értékének átlaga 22,2 volt az elmúlt években.

A könyvtár egy olvasószolgálati teremből és egy olvasóteremből áll.

Az olvasóterem a szokásosnál több feladatot is ellát. Elsősorban a reggeli referáló megbeszélések helyszíne, emellett gyakran tartanak diákoknak előadásokat, gyakorlatokat is ebben a teremben.

Az olvasószolgálati teremben található a könyvtár egyik különlegessége, a Dr. Makó Ernő professzor úr által berendezett tárló, mely a régen használt röntgencsőveket mutatja be.

A könyvtár állományának nagy részét a könyv formátumú dokumentumok teszik ki. Ezek száma hozzávetőleg 5000 darab. Ezen kívül nagy

a retrospektív folyóirat gyűjtemény is. Ezek is, a könyvekhez hasonlóan kölcsönözhetőek.

A könyvtár különböző radiológiai témájú szakdolgozatokkal is rendelkezik, emellett néhány rektori pályázat is megtalálható, amelyek nem kölcsönözhetőek, csak helyben használhatóak.

Kurrens folyóirat, melyre a könyvtár papír alapon előfizet a *Radiologic Clinics of North America*, emellett egyre inkább elterjedtebb az online, elektronikus folyóirat ellátás, mely szolgáltatásra a Központi Könyvtár előfizetése révén van lehetőség.

A gyarapítás leginkább vásárlás útján történik, de jelentős számú ajándék is érkezik a könyvtárba.

Idén zajlott egy nagyobb léptékű állományellenőrzés és selejtezés, melynek következtében a kevésbé használt és tartalmilag elavult dokumentumok kivezetésre kerültek a könyvtár állományából.

Az így kivezetett könyvek és folyóiratok kezdetben felajánlásra kerültek az itt dolgozó orvosok között, így akinek igénye volt az egyes dokumentumokra elvihette őket.

A könyvtári állomány integrált könyvtári rendszerben történő feltárása még nem történt meg. Ezt kiemelten fontos célnak tartom, hiszen ennek segítségével a könyvtár forgalma növelhető lehetne, többen megismerhetnék az állományt és számukra esetleg idáig el nem ért dokumentumokhoz férhetnének hozzá.

Hujber Zsófia

Radiológiai és Onkoterápiás Klinika Könyvtára
zsofi.hujber91@gmail.com

EREDETI KÖZLEMÉNYEK

A Semmelweis Egyetem Központi Könyvtárának szolgáltatásai

A Semmelweis Egyetem Központi Könyvtára országos feladatkörű, nyilvános szakkönyvtár. Küldetésnyilatkozata szerint feladata az egyetemen folyó gyógyítás, oktatás és kutatás támogatása a szakterületek naprakész irodalmának és az arra épülő szolgáltatások hatékony biztosítása. Használói jellemzően orvosok, egészségügyi szakemberek, klinikusok, oktatók, kutatók, hallgatók és a teljes nyilvánosság kiszolgálása.

Könyvtár két helyszínen

A Palotanegyed szívében található Mikszáth tér 5. szám alatti épület a Semmelweis Egyetem hallgatói és dolgozói számára **a nap 24 órájában** áll rendelkezésre. Az egyetem polgárai éjjel-nappal, a hét minden napján (ünnepeken is) látogathatják a könyvtárat, megszakítás nélkül. A nyilvánosság számára munkanapokon reggel 8 és este 20 óra között áll nyitva. A könyvtár három emeleten, 1200 m² alapterületen 200 olvasóhellyel, valamint 60 számítógéppel várja az olvasókat.

A 2008-ban épült új egyetemi tömbben, az EOK-ban (Elméleti Orvostudományi Központ –Tűzoltó utca 37-47.) helyet kapott 80 férőhelyes, 2 szintes, télikerttel rendelkező könyvtár szorgalmi időszakban heti 55, vizsgaidőszakban és az azt megelőző hetekben heti 77 órás nyitva tartással (vizsgaidőszak előtt és alatt hétfőig is) várja az egyetem hallgatóit és munkatársait.

A látogatók mindkét helyszínen a következő szolgáltatásokat vehetik igénybe: dokumentumok helyben használata és kölcsönzése, szaktájékoztató, számítógép-használat (internet és adatbázisok, elektronikus folyóiratok használata), fénymásolás, poszter nyomtatás és egyéb reprográfiai szolgáltatások.

A hallgatók könyvtára

Az elmúlt 5-10 év tapasztalatai azt mutatják, hogy helyszíni (access) szolgáltatásainkat évben leginkább az egyetem hallgatói veszik igénybe. Ennek oka többek között a könyvtárak szerepének változása, a papír állomány háttérbe szorulása és az online irodalom térnyerése. Az egyetem orvosai,

oktatói és kutatói VPN kapcsolat segítségével otthonról illetve a munkahelyükről kényelmesen és gyorsan elérik a Központi Könyvtár által biztosított tartalmakat a könyvtár *lib.semmelweis.hu* címen elérhető portálján keresztül, ezért nem szükséges felkeresniük a könyvtárat. Ugyan a távoli könyvtárhasználat lehetősége a hallgatók számára is adott, azonban számukra a könyvtár sokkal többet, mint a szükséges szakirodalomhoz és tanulást segítő online szolgáltatásokhoz (Tudásbázis, irodalomkutatási segédletek) való hozzáférést.

A vizsgákra készülés során a könyvtár biztos bázisként szolgál a hallgatóknak, ahol a szabad polcokon megtalálják a megfelelő tankönyveket illetve kiegészítő irodalmat, a könyvtári számítógépeken hozzáférhetnek az online könyvekhez, folyóiratokhoz, adatbázisokhoz, tanáraik, diáktársaik által

ajánlott kiegészítő anyagokhoz (például a Tudásbázisba feltöltött jegyzetek, vagy youtube videók). A legfontosabb azonban, hogy a könyvtár helyszínein lehetőségük van találkozni évfolyamtársaikkal, csoporttársaikkal, akik esetleg ugyanarra a vizsgára készülnek. A Mikszáth téri könyvtár kialakítása lehetővé teszi a halk csoportos tanulást is.

24 órás nyitva tartás

Szintén rendkívüli lehetőség a hallgatók számára, hogy a könyvtár Mikszáth téri helyszíne éjjel-nappal fogadja őket, így gyakran fordul elő, hogy a legközelebb érkező és a legkésőbb távozó „váltja egymást” hajnalban. A 24 órás nyitva tartás Magyarországon egyedülálló szolgáltatás, amely eddig csak a Semmelweis Egyetemen valósult meg. Jelentősége, hogy rugalmas tanulási lehetőséget biztosít a hallgatóknak, és elősegíti az egyetemi 12 000 fős létszámához viszonyítva sajnos kevésnek mondható férőhelyek lehető legteljesebb kihasználását.

A Központi Könyvtár Mikszáth téri épületébe évente kb. 85 000 belépés történik, és a látogatási adatokból kimutatható, hogy a legsúfoltabb időszakokban a belépések fele a hagyományos nyitva tartási időn túl történik. A látogatók háromnegyede az Általános Orvostudományi kar hallgatója közül kerülnek ki, a külföldi és a magyar diákok aránya fele-fele. Nyilvánvaló, hogy az EOK könyvtár és a Mikszáth téri könyvtár által együttesen biztosított maximum 250-300 férőhely nagyon kevés, ezen valamelyest enyhít az éjjel-nappali nyitva tartás.

A férőhelyek jobb kihasználása mellett a 24 órás nyitva tartás „mellékhatása”, hogy a könyvtár igazodási pont, találkozó hely lett a hallgatók számára. A Palotanegyed által biztosított pezsgő környezet is segített abban, hogy a hallgatók által „Mixi”-nek becézett könyvtár valódi közösségi térre vált, amely nagy büszkeségünkre amely mind a nemzetközi, mind a magyar hallgatók egyetemi életének, napirendjének szerves részévé vált.

Batiz Judit
szolgáltatásvezető
Semmelweis Egyetem Központi Könyvtár
jbatiz@lib.sote.hu

A GYEMSZI fenntartása alatt álló kórházak/intézetek szakirodalmi ismereteinek, igényeinek, helyzetének felmérése

Vizvári Dóra

GYEMSZI IRF Országos Egészségtudományi Szakkönyvtár

Összefoglaló

Az EMMI Egészségügyért felelős Államtitkárság felkérésére 2014 első félévében egy országos felmérésre került sor, melynek célja a GYEMSZI fenntartású intézmények szakirodalmi ismereteinek, igényeinek, helyzetének megismerése volt. A feladat koordinálására a GYEMSZI IRF Országos Egészségtudományi Szakkönyvtárat kérték fel.

A felmérés során egy kérdőív került kiküldésre a gyógyító intézmények kapcsolattartóinak. 109 intézményből 56 kitöltött kérdőív érkezett vissza. A válaszadók között fele-fele arányban voltak könyvtáros és nem-könyvtáros kapcsolattartók.

A kérdésekre adott válaszokból több következtetés is levonható. A válaszadók egyértelműen a teljes-szöveges adatbázisokat értékelik a leghasznosabbnak. Előfizetésekre leginkább csak az államilag támogatott adatbázisokra van példa (EISZ). Az e-könyv, mint forrástípus még nem elterjedt Magyarországon. A döntés-támogató forrástípusokat szinte egyáltalán nem ismerik. Viszont a könyvtárral rendelkező intézményekben nagy az együttműködés mind egymással, mind az adott város más könyvtártípusaival (egyetemi könyvtárak, városi közművelődési könyvtárak).

Kulcsszavak

szakirodalom, gyógyító intézmények, GYEMSZI, felmérés

Survey of the literary skills, needs in the hospitals / institutes maintained by GYEMSZI

Summary

In the first half of 2014 a national survey has been conducted with the aim of knowledge about the scientific literary skills and needs in the GYEMSZI run institutions. The request was from the Hungarian State Secretariat for Healthcare and the GYEMSZI IRF National Health Science Library was asked for the project.

The survey questionnaire was sent to the assigned contacts of the medical institutions. There are 109 institutes operated by GYEMSZI, 56 completed questionnaires were returned. Among the respondents were fifty-fifty ratio of librarians and non-librarians contacts.

Several conclusions may be drawn from the results. Respondents clearly the full-text databases evaluated the most useful. Mostly the national aided databases were subscribed for (EISZ). The e-book as a resource type is not yet widespread in Hungary. The decision support resources are almost unknown databases.

However, the institution with libraries have remarkable cooperation with each other and with the other non-hospital libraries in the city (University libraries, urban public libraries).

Keywords

literary skills, survey, GYEMSZI, hospitals

2013 év végén az EMMI Egészségügyért felelős Államtitkárság részéről felmerült az igény, miszerint szeretnének átfogó képet kapni az állami fenntartású gyógyító intézményekben meglévő tudományos munkához kapcsolódó szakirodalmi ismeretekről.

A feladatra a GYEMSZI Informatikai és Rendszerelemzési Főigazgatóságán belül működő Országos Egészségtudományi Szakkönyvtárat kérték fel.

Voltak feltételezéseink, ismereteink a kórházakban/intézetekben zajló tudományos munka helyzetéről, de pontosabb képet egy kérdőív segítségével kívántunk kapni.

Összesen 109 GYEMSZI által fenntartott gyógyító intézmény működik jelenleg Magyarországon.

A könyvtárosok általában egy kórház/intézet tudományos, szakirodalmi életének a mozgatói. Az ő válaszaikból pontosabb képet remélhetünk az intézmények e téren való szokásairól, lehetőségeiről.

Tisztában voltunk azzal a ténnyel, hogy nem minden kórházban/intézetben működik könyvtár, csupán 65 helyen.

Ezért az intézmények vezetőségét kértük fel, hogy jelöljenek ki kapcsolattartót, aki az adott kórház/intézet nevében jogosultságot kap a kérdőív kitöltésére.

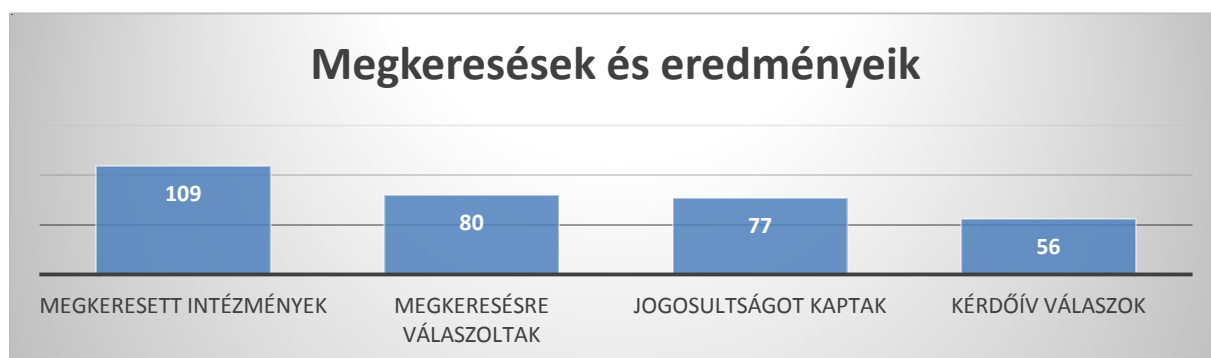
Reméltük, hogy a könyvtárral rendelkező kórházakban/intézetekben a könyvtárost fogják kijelölni a feladatra.

A felmérést egy fél éves intervallumra terveztük.

Az első lépés az intézmények megkeresése volt. Ehhez a MOKSZ segítségét kértük: dr. Vasas Livia elnök asszony, a MOKSZ nevében küldött személyre szóló felkérést az egyes intézmények főigazgatói felé. Ezzel kezdődött a projekt, 2014. február elején. A válaszok visszaküldésének határideje 2014. május 31. volt.

A 109 intézményből 77 adott meg kapcsolattartót, akik jogosultságot kaptak az online kérdőív kitöltéséhez.

Végeredményképp csak 56 intézmény nevében töltötték ki kérdőívet, az ő válaszaik kerültek kiértékelésre.

A vártnak megfelelően a legtöbb esetben a könyvtárost jelölték meg kapcsolattartónak. Összesen 4 kórház volt, ahol működik könyvtár, de nem a könyvtáros töltötte ki a kérdőívet.

Így végül az 56 válaszadó munkaköre a következő arányokat mutatta:

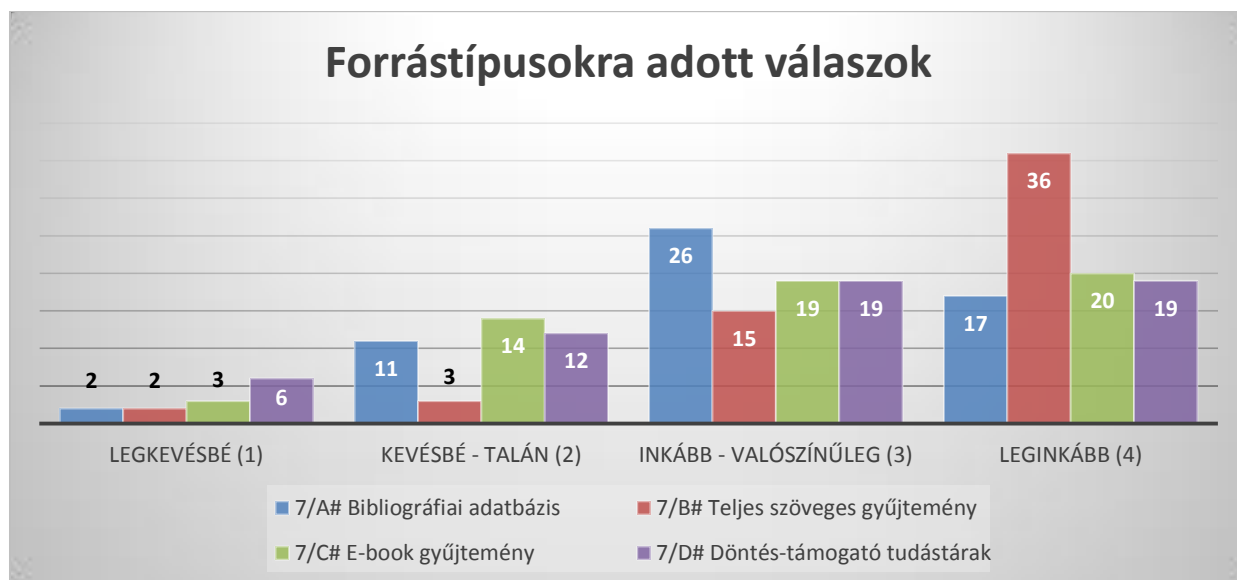
- könyvtárosok: 29 fő,
- nem-könyvtárosok: 27 fő.

Ez az arány lehetőséget adott az összehasonlításra, a kérdőív kitöltőjének munkakörét is figyelembe vehettük a válaszok kiértékelése során.

A kérdőívben kérdés-csoportokat állítottuk össze. A továbbiakban az egyes kérdéscsoportok eredményeit szeretném bemutatni. A kapott eredményekből egy-egy rövid megjegyzéssel egészítem ki a levonható következtetéseket.

Forrástípusok összehasonlítása:

Ön szerint mely forrástípusokra van leginkább szükség az Ön kórházban/intézményében?”

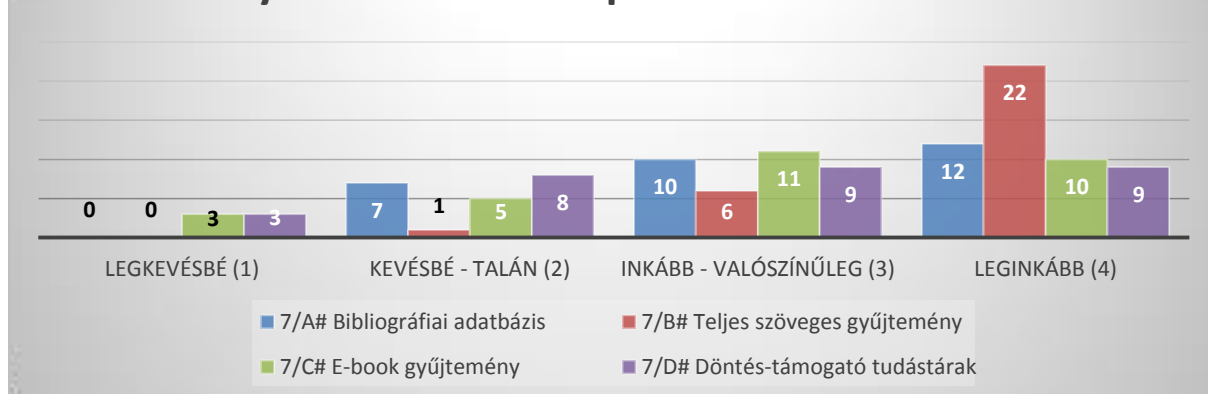

Következtetések:

- Egyértelműen a **Teljes szöveges gyűjteményeket részesítik előnyben** a válaszadók.
- A legkisebb igény a Döntés-támogató tudástárakra mutatkozik.
- A **könyvtárosok** valamivel jobban ismerik és értékelik a bibliográfiai adatbázisokat.

Könyvtárosok forrástípusokra adott válaszaik

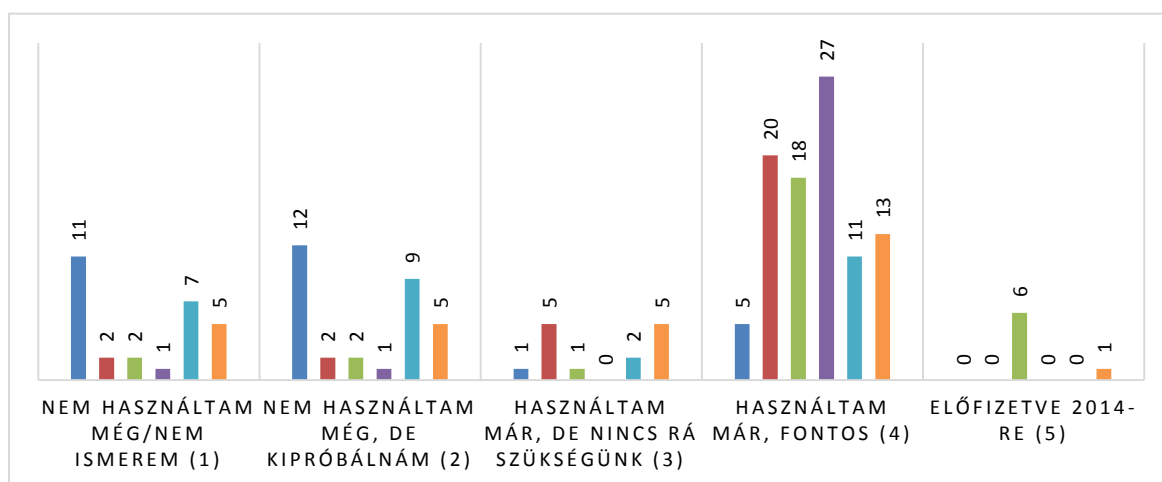
nem könyvtáros válaszok	Legkevésbé (1)	Kevésbé - Talán (2)	Inkább - Valószínűleg (3)	Leginkább (4)	Összesen
7/A#	2	4	16	5	27
7/B#	2	2	9	14	27
7/C#	0	9	8	10	27
7/D#	3	4	10	10	27

Bibliográfiai adatbázisok

Következtetések:

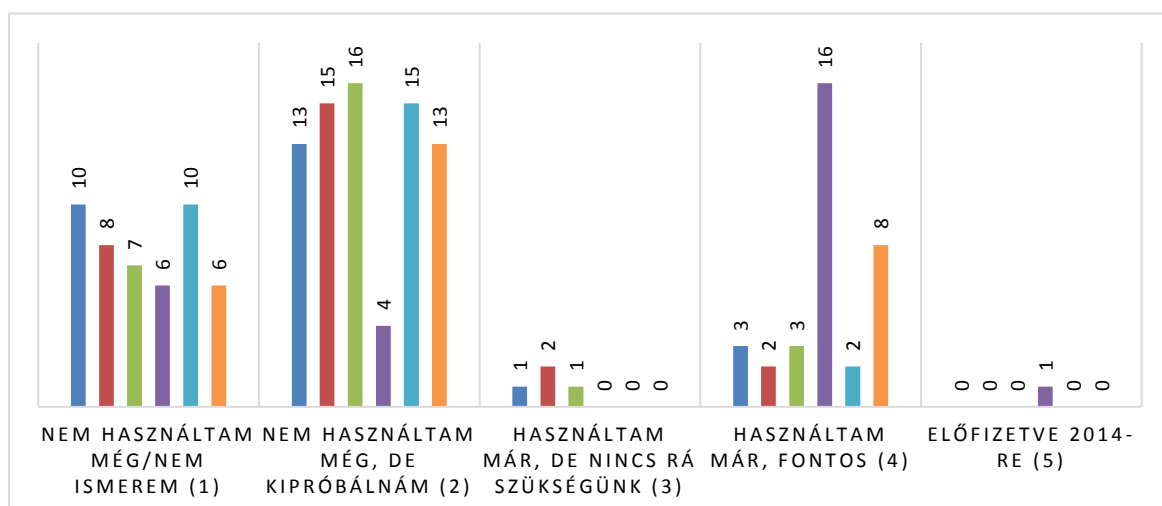
- A **PubMed** adatbázisát többnyire ismerik. 56-ból 44-en.
- A magyar megfelelője a **MOB** (Magyar Orvosi Bibliográfia): ismerik és használják, elő is fizetnek a termékekre. Bár a *Használtam már, fontos (4)* inkább a könyvtárosok válaszaire volt jellemző.
- Ebben a kérdéskörben mutatkozott meg leginkább a könyvtáros és nem könyvtáros-válaszadók közötti értékelési különbség. A könyvtárosok szinte mindegyik terméket ismerik és használják, a nem könyvtárosok legjellemzőbben nem ismerik a forrásokat.

KÖNYVTÁROS VÁLASZADÓK

■ 8/A# EMBASE ■ 8/B# MATARKA ■ 8/C# MOB ■ 8/D# PubMed ■ 8/E# SCOPUS ■ 8/F# Web of Science

NEM-KÖNYVTÁROS VÁLASZADÓK

■ 8/A# EMBASE ■ 8/B# MATARKA ■ 8/C# MOB ■ 8/D# PubMed ■ 8/E# SCOPUS ■ 8/F# Web of Science

Teljes szöveges adatbázisok

Célunk e kérdés esetében az volt, hogy megtudjuk, hol és mire fizetnek elő, mely eszközöket ismerik a válaszadók.

- Nagy vonalakban összefoglalható, hogy jellemzőbben **nem ismerik a szolgáltatókat** a válaszadók.
- Viszonylag **kevés előfizetéssel** rendelkeznek az intézmények.
- A könyvtáros és nem-könyvtáros válaszok közötti különbség annyiban mutatkozott meg, hogy a könyvtárosok több szolgáltatót ismernek, mint a nem-könyvtáros válaszadók.

9/A# Akadémiai Kiadó folyóiratai - teljes csomag
 9/B# Akadémiai Kiadó - Orvosi Hetilap
 9/C# Cambridge
 9/D# CINAHL (EBSCO)
 9/E# EISZ - EBSCOhost
 9/F# EISZ - SpringerLink
 9/G# EISZ - ScienceDirect

9/H# Lippincott Williams & Wilkins
 9/I# OVID (bármely csomag)
 9/J# Oxford
 9/K# ProQuest - Hospital Collection
 9/L# ProQuest - Medical Library
 9/M# Springer for Hospital & Health
 9/N# Wiley

Összes válaszadó	nem használtam még/nem ismerem (1)	nem használtam még, de kipróbálnám (2)	használtam már, de nincs rá szükségünk (3)	használtam már, fontos (4)	előfizetve 2014-re (5)	Összesen
9/A#	9	15	8	23	1	56
9/B#	4	12	3	23	14	56
9/C#	20	28	5	3	0	56
9/D#	20	23	3	10	0	56
9/E#	17	17	2	18	2	56
9/F#	10	17	2	25	2	56
9/G#	12	17	3	21	3	56
9/H#	16	25	2	13	0	56
9/I#	15	19	3	19	0	56
9/J#	18	26	2	10	0	56
9/K#	20	24	6	6	0	56
9/L#	14	23	7	11	1	56
9/M#	12	24	3	17	0	56
9/N#	18	26	1	11	0	56

E-könyv használat

Az volt az előzetes feltételezés, hogy Magyarországon a szakmai célú e-könyv használat még nem igazán elterjedt. A válaszok alapján feltételezés beigazolódott. Egy kiugró pontot lehet felfedezni: a Springer e-könyvek esete. A Springer-kiadó a kérdőív kitöltési időszakával egy időben egy országos próbaidőszak szolgáltatásban volt érdekelt. Az országos tesztelésben 18 intézmény könyvtára vett részt.

10/A# EBSCO (eBook)

10/C# ProQuest (ebrary)

10/B# Elsevier e-books (elibrary)

10/D# Springer e-books

Összes válaszadó	nem használtam még/nem ismerem (1)	nem használtam még, de kipróbálnám (2)	használtam már, de nincs rá szükségünk (3)	használtam már, fontos (4)	előfizetve 2014-re (5)	Összesen
10/A#	14	32	6	4	0	56
10/B#	14	31	2	8	1	56
10/C#	20	32	2	2	0	56
10/D#	10	25	5	16	0	56

Döntéstámogató adatbázisok

Jellemzően **nem ismerik ezt a forrástípust**, de a könyvtárosok sem.

Nagyon speciális tudástárakról van szó, emellett meglehetősen költséges adatbázisok. E kérdéscsoportban szintén az ismertségüket kívántuk felmérni.

11/A# Clinical Evidence (BMJ)

11/F# Micromedex - Drugdex

11/B# Clinical key (Elsevier)

11/G# Physicians Desk Reference

11/C# Cochrane (Wiley)

11/H# Springer protocols

11/D# DynaMed (EBSCO)

11/I# UpToDate

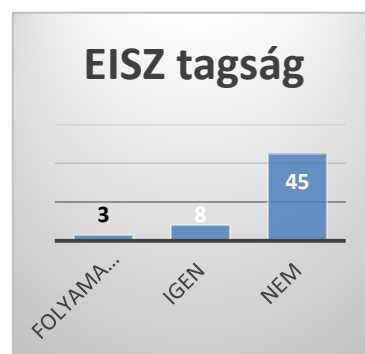
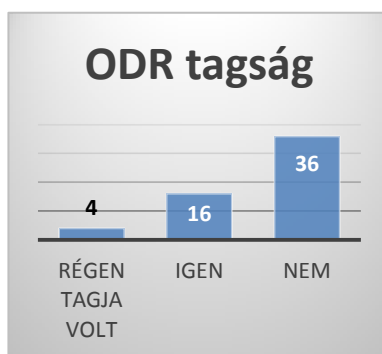
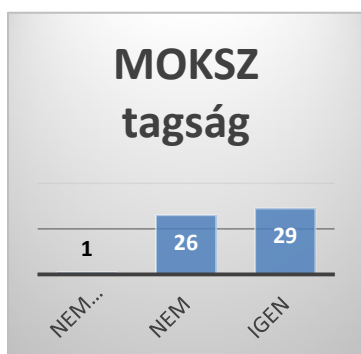
11/E# MartinDale

Összes válaszadó	nem használtam még/nem ismerem (1)	nem használtam még, de kipróbálnám (2)	használtam már, de nincs rá szükségünk (3)	használtam már, fontos (4)	előfizetve 2014-re (5)	Összesen
11/A#	14	23	3	16	0	56
11/B#	23	24	2	7	0	56
11/C#	17	21	4	13	1	56
11/D#	24	23	6	3	0	56
11/E#	29	22	4	1	0	56
11/F#	31	22	3	0	0	56
11/G#	27	26	2	1	0	56
11/H#	19	20	4	13	0	56
11/I#	15	22	3	14	2	56

Tagságok (MOKSZ, ODR, EISZ)

- MOKSZ: Ahol van könyvtár, ott a könyvtár tagja a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetségének.
- ODR: Az Országos Dokumentumellátó Rendszer tagjai általában nem lehetnek a kórházi könyvtárak, mert többnyire nem nyilvános könyvtárak.
- EISZ: Az Elektronikus Információs Nemzeti Program keretén belül is drága adatbázisokról van szó, amit még jóval mérsékeltebb áron sem engedhetnek meg maguknak az egyes kórházak.

Együttműködések

Több városi kórház is jelezte, hogy szoros együttműködést alakított ki a közeli egyetem könyvtárával, illetve városi könyvtárral. (Összesen 10 válasz)

1. Kölcsönös ingyenes könyvtárhasználat, bizonyos szolgáltatások az intézmények dolgozói, hallgatói számára.
2. Az együttműködés keretében részt vesznek az intézményi hallgatók és oktatók könyvtári ellátásában.
3. Ingyen vehetik igénybe egymás alapszolgáltatásait. Kölcsönösen lehetőséget biztosítanak, hogy egymás területén számítógépes terminált helyezzenek el, melyen keresztül egymás rendszerét, adatbázisait a meghatározott olvasóközönség távolról elérheti.
4. Folyamatos, aktív: könyvtárközlik, adatbázisok kölcsönös használata (pl. EISZ), oktatás kölcsönös segítése (pl. orvos-közgazdász, orvos-management képzés) rendezvények kölcsönös segítése, helyiség biztosítása, MTMT-ben egymás segítése.
5. TIOP, TÁMOP pályázatok konzorciuma.
6. Elektronikus katalógus építése.

A válaszokból egyértelműen kiolvasható az előzetes feltételezés, miszerint a könyvtárosok ismerik a kérdőívben felsorolt adatbázisokat, forrástípusokat. Már többször felmerült kérdés: abban a kórházban működik könyvtár, ahol igény van rá a szakdolgozók részéről, vagy fordított az ok-okozat: ahol van könyvtár, abban a kórházban kiemelkedőbb tudományos élet zajlik.

Hasonló következtetést a könyvtárosokkal kapcsolatban: ugyan nincs törvényileg előírt szakmai könyvtári hálózat, de önmaguk számára mégis kialakították az együttműködés különböző formáit.

A kérdőíves felméréssel párhuzamosan zajlott, irányított, országos próba-időszak hatása kiolvasható az adott adatbázis ismertségében, használatában és igényében. Központilag szervezett, támogatott szakirodalmi adatbázis-előfizetés támogatná a kórházak tudományos munkáját.

Szerzői útmutató

Az Orvosi Könyvtárak folyóirat célja aktuális orvosi könyvtárosi, könyvtár-szakmai és egészségügyi témájú információk közzétevése. Ezen belül megjelen-
tet eredeti és összefoglaló közleményeket, beszámolókat, híradást ad szak-
mai képzési lehetőségekről, úti jelentéseket, MOKSZ tagkönyvtárakat érintő
híreket közöl, valamint az orvos és könyvtáros szakma képző intézményei-
nek hallgatói számára publikálási lehetőséget biztosít, közli a hallgatók írá-
sait, illetve azok kivonatát. A kéziratok elbírálásának, illetve elfogadásának
joga a szerkesztőséget illeti. Az eredeti közlemények és az orvostörténet
rovatokban megjelent közlemények elbírálása peer-review rendszerben
történik, külső bírálók jóváhagyásával.

Kéziratok beküldése: a kéziratokat a szerkesztőség a *titkarsag@lib.sote.hu*
e-mail címen fogadja. Az eredeti közlemények Orvosi Könyvtárakban való
publikálásának feltétele, hogy a cikk korábban még nem jelent meg és az
Orvosi Könyvtárakhoz való benyújtással egy időben máshova még nem ke-
rült beadásra, valamint a kézirat benyújtását valamennyi szerző jóváhagyta
és a közlemény a Helsinki deklaráció (1975, revízió 2008) előírásainak
megfelel.

Az eredeti közlemények szerkezete: címlapon magyar és angol nyelvű
cím, szerző(k) neve és munkahelye(i) (a szerző neve mellett felső indexszel
jelölve); magyar és angol nyelvű összefoglaló max. 80-80 szó terjedele-
mben, megfogalmazásában a közlemény lényegét megragadó és annak szer-
kezetét követő; magyar és angol nyelvű kulcsszavak (max. 4-4); rövidítések
jegyzéke (angol nyelvű rövidítések lehetőség szerinti lefordításával); szöveg
(bevezetés, cél, módszer, eredmények, discussio/megbeszélés); irodalom-
jegyzék (Vancouver/ICMJE stílus); táblázatok, ábrák; táblázatok és ábrák
jegyzéke; levelező szerző elérhetősége.

Példák irodalomjegyzék formázására:

1. Birtalan Gy. A 2450 éves Hippokratész. *Orv Hetil.* 1990; 131(18): 981-983.
2. Palastanga N, Field D, Soames R. *Anatomy and human movement. Structure and function.* Edinburg: Butterworth-Heinemann, 2002. 677 p.
3. Strausz J. A bronchoscop szerepe a légutak nyitva tartásában. In: Péntes I, Lorx A. (szerk.). *A lélegeztetés elmélete és gyakorlata.* Budapest: Medicina, 2004. p. 665-669.
4. Kiss E. Tudástársadalom, globalizáció, actorok. INCO [Internet].
<http://www.inco.hu/inco11/global/cikk0h.htm> (2014.02.25.)

A Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetségének negyedévenként megjelenő hivatalos lapja
Kiadja: Semmelweis Egyetem

ISSN 2061-036X (Nyomtatott)
<http://lib.semmelweis.hu/moksz/orvosik.htm>
ISSN 2061-0378 (Online)

Lapigazgató

Dr. Vasas Livia PhD MOKSZ elnök
e-mail: lvasas@lib.sote.hu

Főszerkesztő:

Batiz Judit
e-mail: jbatiz@lib.sote.hu

A MOKSZ és az Orvosi Könyvtárak szerkesztőségének címe

1088, Budapest, Mikszáth Kálmán tér 5.
Tel: +36 1 317-5030, Fax: +36 1 317-1048
<http://lib.semmelweis.hu>
Adószám: 18230082-1-42
Megjelenik 300 példányban

